

**Aanvullend onderzoek steenmarter, roek,
kleine marterachtigen en vleermuizen
Pagnevaartweg te Oudenbosch**

ADVISEURS
IN BOUWEN,
MILIEU &
VEILIGHEID

Aanvullend onderzoek steenmarter, roek, kleine marterachtigen en vleermuizen

in opdracht van

Gemeente Halderberge

[REDACTED]

Postbus 5

4730 AA OUDENBOSCH

betreffende locatie

Pagnevaartweg 82 en 84

Oudenbosch (gemeente Halderberge)

documentkenmerk

1902/091/AP-01

versie

2

vestiging

Nuenen

datum

22 november 2019

opgesteld door:

[REDACTED]

Projectleider ecologie

gecontroleerd door:

[REDACTED]

Senior projectleider ecologie

Dit document is digitaal gegenereerd en derhalve niet voorzien van een handtekening. De inhoud is aantoonbaar gecontroleerd en vrijgegeven. Het document mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd. Door derden aangebrachte wijzigingen en/of toevoegingen dan wel oneigenlijk gebruik van het document vallen niet onder de verantwoording van Tritium Advies BV.

Tritium Advies BV

Adviseurs in bouwen, milieu en veiligheid

T. 088 44 02 900

E. info@tritium.nl

I. www.tritium.nl

KvK-nr. 17108024

Tritium Advies is gevestigd in:

Arkel >> Neer >> Nuenen >>

Prinsenbeek >> Rijkevoort

Inhoudsopgave

	pagina
1 Inleiding	1
2 Veldbezoeken	3
2.1 Steenmarter onderzoek	3
2.2 Roeken onderzoek	3
2.3 Kleine marterachtigen onderzoek	4
2.4 Vleermuisonderzoek	5
2.5 Overige soorten	6
3 Resultaten	7
3.1 Steenmarter onderzoek	7
3.2 Roeken onderzoek	7
3.3 Kleine marterachtigen onderzoek	8
3.4 Vleermuisonderzoek	9
3.5 Overige soorten	10
4 Conclusies	12
4.1 Effectenbeoordeling	12
4.2 Zorgplicht	14
4.3 Eindconclusie	15
5 Literatuurlijst	16

Bijlage

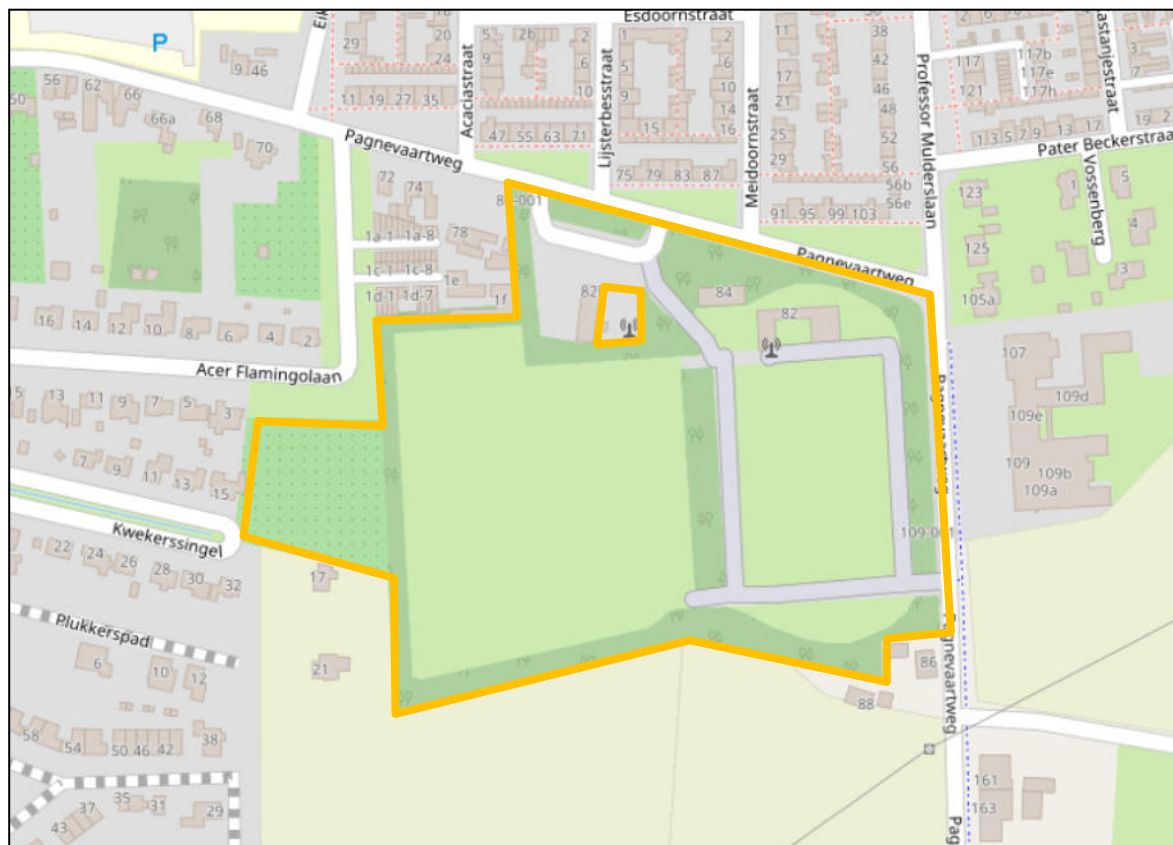
1. fotobijlage veldbezoeken

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Halderberge is een aanvullend onderzoek naar steenmarter, roek, kleine marterachtigen en vleermuizen uitgevoerd voor de locatie VES terrein, Pagnevaartweg 82 en 84 in Oudenbosch, gemeente Halderberge. Het onderzoeksgebied wordt aan de zuidzijde begrensd door weilanden, aan de westzijde door de Acer Flamingolaan en de Kwekerssingel, aan de noordzijde door de Pagnevaartweg en aan de oostzijde door de Prof. Mulderslaan. De oppervlakte van het onderzoeksgebied bedraagt circa 63.000 m². Het onderzoeksgebied bestaat uit een voormalig sportterrein met drie gebouwen aan de noordzijde van het terrein. De panden zullen worden gesloopt om de realisatie van woningen mogelijk te maken. In figuur 1 op de volgende pagina is het onderzoeksgebied weergegeven.

Uit de eerder uitgevoerde quickscan flora en fauna (documentkenmerk: Rapport RA18616-01, Regelink Ecologie & Landschap d.d. 4 februari 2019) is gebleken dat de bebouwing geschikt is als vaste verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen en de steenmarter. Daarnaast zijn enkele boomholtes geschikt bevonden als vaste verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen en zijn in de bomen nesten van een kolonie roeken aangetroffen. Het onderzoeksgebied is tevens geschikt als vaste rust- en/of verblijfplaatsen en functioneel leefgebied voor kleine marterachtigen (hermelijn, wezel en bunzing).

Om deze reden is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar bovengenoemde soorten c.q. soortgroepen in de daarvoor geschikte onderzoeksperiodes en conform het vleermuisprotocol 2017, Handreiking kleine marterachtigen en de beschikbare kennisdocumenten van BIJ12. Door het hanteren van het vleermuizenprotocol, kennisdocumenten en overig goedgekeurde inventarisatiemethodes kan bij een eventuele zienswijze worden aangetoond dat de noodzakelijke onderzoeksinspanning is verricht. Desondanks kan het voorkomen dat verblijfplaatsen van exemplaren niet zijn waargenomen tijdens de verschillende onderzoeken. Er blijft simpelweg sprake van momentopnamen.

Figuur 1: huidige situatie onderzoeksgebied (geel omlijnd)
(bron: <http://kadasterloop.nl>)

2 Veldbezoeken

2.1 Steenmarter onderzoek

De steenmarter is een marterachtige met een voorkeur voor steenachtige biotopen en schuilplaatsen zoals steengroeven, rotsige hellingen en gebouwen. De bebouwing is geschikt bevonden als verblijfplaats voor de steenmarter. Verblijfplaatsen van de steenmarter zijn jaarrond beschermd conform de Wet natuurbescherming. Tijdens de quickscan flora en fauna was de bebouwing op het terrein niet toegankelijk, waardoor de aanwezigheid van de steenmarter niet kon worden uitgesloten. Om onderzoek te doen naar de steenmarter is in de bebouwing naar sporen gezocht. Tevens is tijdens de vleermuisonderzoeken en tijdens de onderzoeken voor de kleine marterachtigen gelet op de aanwezigheid van de steenmarter.

In tabel 1 is een overzicht weergegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 1: gegevens veldbezoeken steenmarter onderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
19-04-2019*	18	3	09:00	09:30
08-05-2019*	12	2	11:30	13:20

*tijdens de veldbezoeken was het droog

2.2 Roeken onderzoek

Roeken zijn kolonievogels en is een vogelsoort met een jaarrond beschermd nest. De nesten van deze roeken bevinden zich meestal in clusters van hogere bomen van 15 tot en met 25 meter hoog. Tijdens de quickscan flora en fauna zijn meerdere nesten van roeken en exemplaren van de soort aangetroffen in de mogelijk te kappen bomen. Om te onderzoeken om hoeveel bezette nesten het gaat is aanvullend onderzoek uitgevoerd conform het kennisdocument van de roek van BIJ12 (2017b).

Het aanvullend onderzoek naar de roek is uitgevoerd met twee veldbezoeken (tellingen) in de optimale periode van 15 maart tot 15 mei. Van deze twee veldbezoeken dient er in ieder geval één en bij voorkeur dienen ze beide plaats te vinden in de periode van 15 april tot 10 mei. Er moet in ieder geval één telling plaatsvinden in de tweede of derde week van april. De veldbezoeken dienen te worden uitgevoerd met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd op de dagen 19 april en 8 mei 2019. Deze inspecties zijn door één ecooloog uitgevoerd. Tijdens de veldbezoeken is ook gelet op de aanwezigheid van overige vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats. In verband met de al aangetroffen roekenkolonie tijdens de quickscan flora en fauna zijn maar twee veldbezoeken uitgevoerd in plaats van drie, conform het kennisdocument Roek (2017b). In tabel 2 op de volgende pagina is een overzicht weergegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 2: gegevens veldbezoeken roeken onderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
19-04-2019*	18	3	09:30	11:00
08-05-2019*	12	2	11:30	13:20

*tijdens de veldbezoeken was het droog

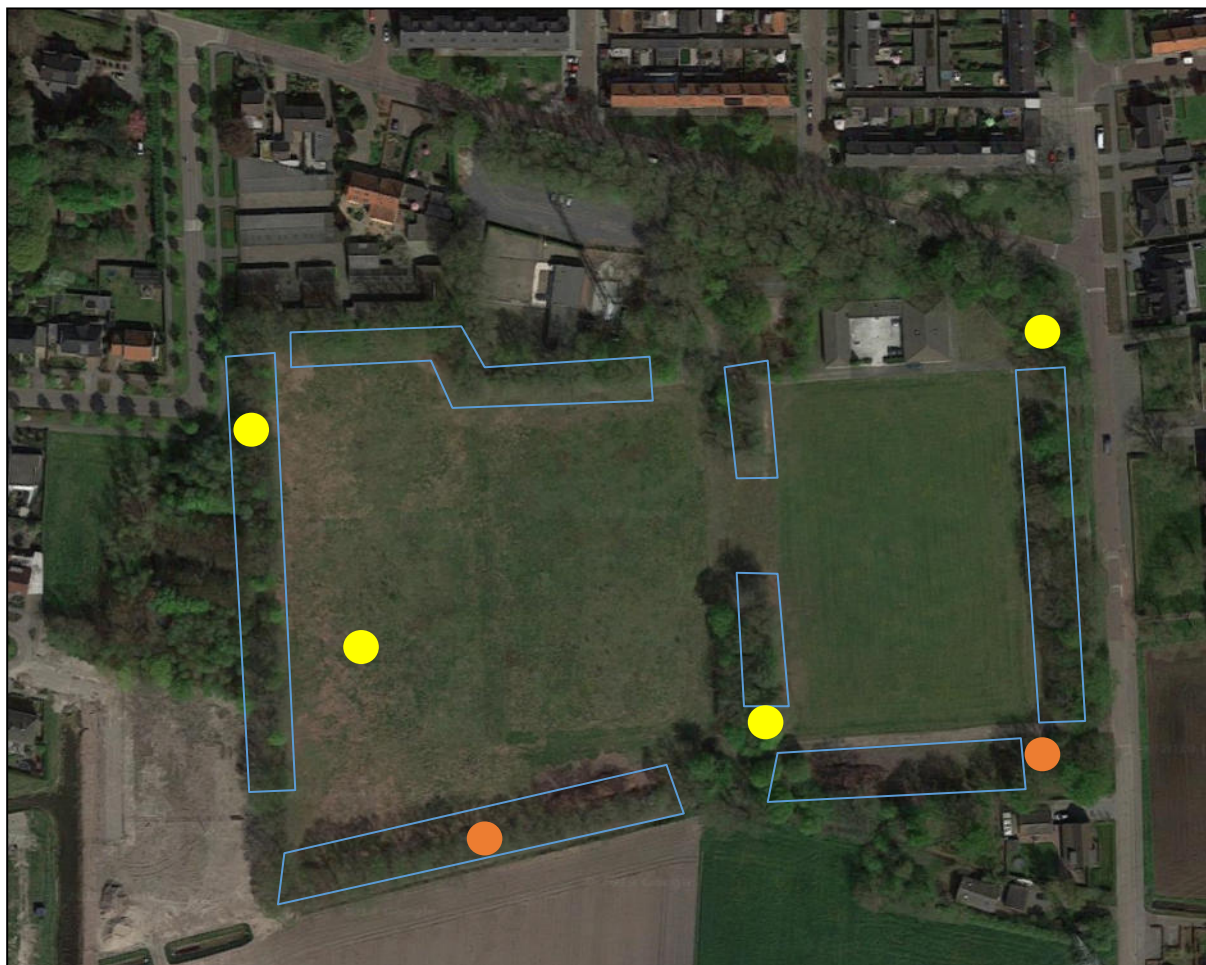
2.3 Kleine marterachtigen onderzoek

In de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere recente waarnemingen bekend van kleine marterachtigen, zoals de bunzing (*Mustela putorius*), hermelijn (*Mustela erminea*) en wezel (*Mustela nivalis*). Het halfopen karakter van het onderzoeksgebied van bosschages met takkenhopen en verruigd grasland vormen een geschikt biotoop voor kleine marterachtigen. De functie van het onderzoeksgebied voor kleine marterachtigen is aan de hand van het aanvullend onderzoek onderzocht.

Het aanvullend onderzoek naar kleine marterachtigen bestaat uit een oriënterend veldbezoek en een periode van 8 weken beginnend in de maand juli voor het plaatsen en rouleren van 30 sporenbuizen, twee marterboxen (verder: Mostela's) en twee losse wildcamera's, verspreid in het onderzoeksgebied op locaties waar de trefkans het grootst is (Handreiking kleine marters, 2017 en Stichting Kleine Marters 16 maart 2018). Deze zijn om de twee weken gecontroleerd op sporen van de kleine marterachtigen zoals beelden van exemplaren en pootafdrukken. Eerst zijn in het oostelijke deel van het onderzoeksgebied de sporenbuizen, twee wildcamera's en twee Mostela's geplaatst. Hier zijn ze twee keer twee weken aanwezig geweest te plaatse van de bosschages rondom het open veld. Daarna zijn deze materialen in de westelijke helft van het plangebied in de bosschages geplaatst. Bij de camera's en in de Mostela's is tevens gebruik gemaakt van lokmiddel in de vorm van een blik sardientjes. In onderstaande figuur 2 is een voorbeeld van de toegepaste materialen in het veld weergegeven. In figuur 3 op de volgende pagina is de indeling van de materialen binnen het onderzoeksgebied weergegeven. Het oriënterend veldbezoek en de controles zijn op de dagen 4 juli, 18 juli, 7 augustus, 22 augustus en 6 september 2019 uitgevoerd. In tabel 3 op de volgende pagina is een overzicht gegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek (oriëntatie en controle ronde).

Figuur 2: onderzoeksopzet met losse wildcamera, sporenbuis en Mostela

Figuur 3: locaties van geplaatste materialen voor kleine marterachtigen onderzoek, losse wildcamera's (oranje stippen), Mostela's (gele stippen), raaien van 5 – 10 sporenbuizen (blauw omlijnd)

Tabel 3: gegevens veldbezoeken kleine marterachtigen onderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
04-07-2019*	22	2	15:15	19:30
18-07-2019*	20	2-3	11:30	16:10
07-08-2019*	22	3	13:15	20:00
22-08-2019*	23	2	13:30	18:00
06-09-2019*	19	3-4	14:15	16:30

*tijdens de veldbezoeken was het droog

2.4 Vleermuisonderzoek

Vleermuizen maken op verschillende manieren gebruik van hun leefgebied. In verschillende periodes maken ze gebruik van kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen en foerageergebied. Tevens maken ze gebruik van vliegroutes. Uit de quickscan is gebleken dat de bebouwing en bomen met holten of loshangende bast geschikt zijn als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. De functie van de bebouwing en de bomen voor vleermuizen is aan de hand van het aanvullend onderzoek onderzocht. Het aanvullend onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd op basis van het Vleermuizenprotocol 2017, dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus (NGB), de Zoogdiervereniging, Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de

Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Tevens zijn de onderzoeksmethodes zoals beschreven in de kennisdocumenten van BIJ12 gehanteerd.

Het aanvullend vleermuisonderzoek is uitgevoerd met zeven veldbezoeken, waarvan één bezoek in de maand februari 2019, vier bezoeken in de periode 15 mei tot en met 15 juli 2019 en twee bezoeken in de periode 15 augustus tot en met 1 oktober 2019 zijn uitgevoerd. Het bezoek in februari betreft een winterverblijf onderzoek met behulp van een endoscoop om, indien mogelijk, in de boomholtes te kijken naar eventueel aanwezige exemplaren van vleermuizen in winterrust. Dit is uitgevoerd met twee ecologen. Bij de overige veldbezoeken is steeds met vier ecologen in de avond en/of ochtend gepost bij de te slopen bebouwing op uit- of invliegende of zwermende vleermuizen en op sociale geluiden. Met behulp van een batdetector c.q. batlogger zijn de verschillende soorten waargenomen vleermuizen gedetermineerd. De avondbezoeken voor de kraam- / zomerverblijven zijn uitgevoerd vanaf zonsondergang tot en met 2,5 uur hierna. Voor de paar- / zwermverblijven zijn de veldbezoeken uitgevoerd vanaf een half uur na zonsopgang tot en met 2,5 uur hierna. De ochtendbezoeken worden uitgevoerd vanaf 3 uur voor zonsopkomst tot en met zonsopkomst. De onderzoeken naar het foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen zijn grotendeels simultaan met de overige onderzoeken uitgevoerd. In tabel 4 is een overzicht gegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 4: gegevens veldbezoeken vleermuizenonderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
27-02-2019*	1	2	11:00	16:30
20-05-2019*	13	3	21:30	00:00
24-06-2019*	22	1	02:20	05:20
04-07-2019*	18	1	22:00	00:30
10-07-2019*	11	1	02:30	05:30
30-08-2019*	22	1	21:00	23:40
25-09-2019*	15	3	20:05	22:35

*tijdens de veldbezoeken was het droog

2.5 Overige soorten

Hoewel het aanvullende onderzoek in 2019 gericht was op steenmarter, roek, kleine marterachtigen en vleermuizen is tijdens de veldbezoeken ook gelet op aanwezige sporen of exemplaren van overige soorten.

3 Resultaten

Onderstaand volgen de resultaten en eerste conclusies van de uitgevoerde aanvullende onderzoeken.

3.1 Steenmarter onderzoek

Tijdens de veldbezoeken zijn geen exemplaren van steenmarters waargenomen binnen en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Tevens zijn er geen sporen aangetroffen van deze soort binnen het onderzoeksgebied. De grote opening in het meest oostelijk gelegen gebouw (Pagnevaartweg 82) betreft de afzuiging van een fornuis van een keukentje en is ongeschikt als verblijfplaats van de steenmarter. Tevens is hierin ook veel spinrag aanwezig. De schoorsteen van het pand Pagnevaartweg 84 blijkt dichtgemaakt met golfplaten, waaronder onvoldoende ruimte aanwezig is voor de steenmarter om in te kruipen. In de overige delen van de bebouwing zijn geen latrines of andere sporen waargenomen en op de wildcamera's zijn tevens geen steenmarters gezien.

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van steenmarters aangetroffen. Wel wordt bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.

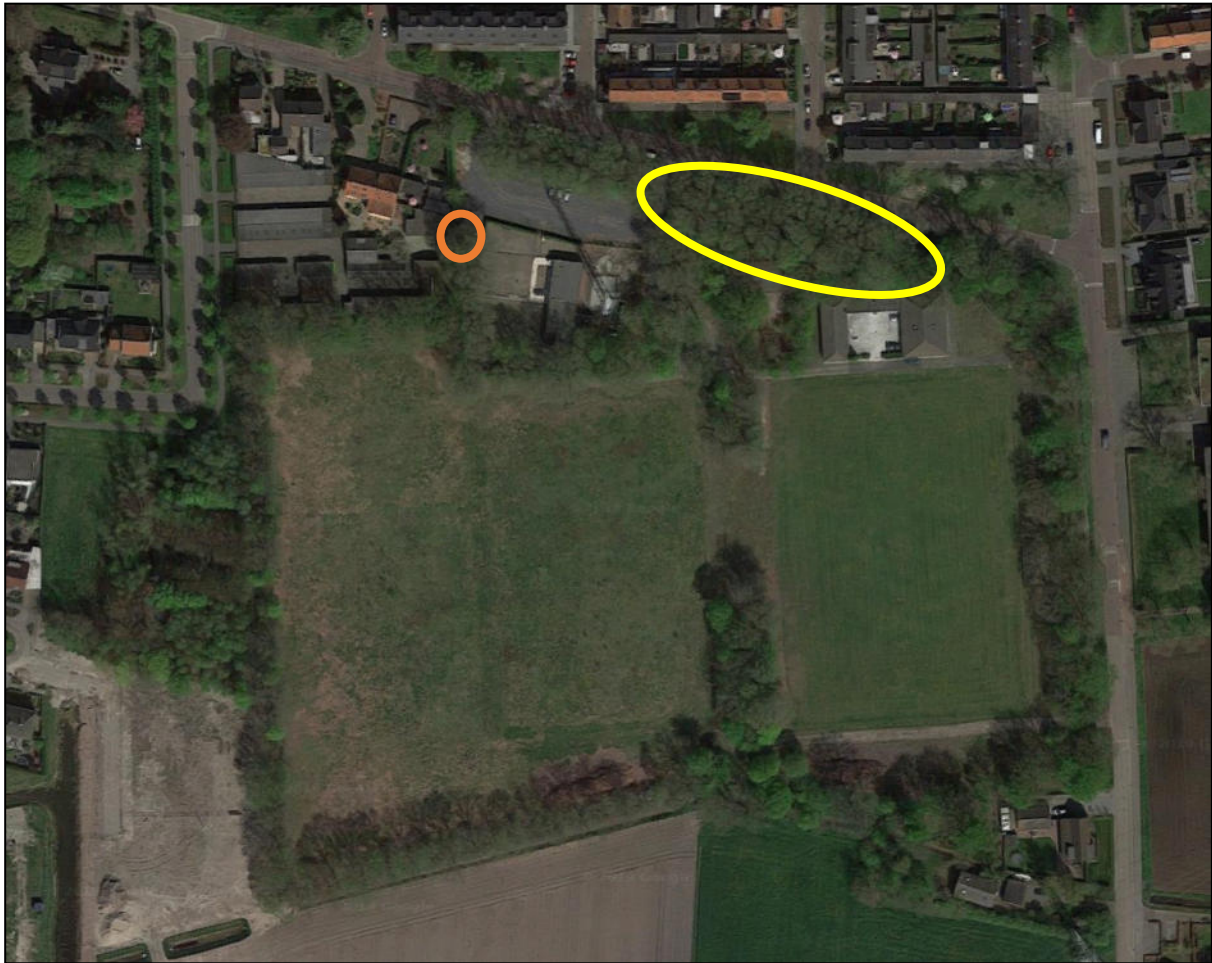
3.2 Roeken onderzoek

Tijdens het veldbezoek op 19 april 2019 zijn in de bomen binnen het plangebied in totaal 37 nesten, waarvan 30 bezette nesten van een kolonie roeken aangetroffen. Enkele nesten (circa zes) hiervan zijn van kleiner formaat. Deze nesten zijn geclusterd aanwezig in de bomen ten noorden van de bebouwing (figuur 4 op de volgende pagina). Daarnaast zijn twee onbezette nesten aangetroffen ten noordwesten van het pand Pagnevaartweg 82b.

Tijdens het tweede veldbezoek op 8 mei 2019 zijn in totaal 23 bezette nesten aangetroffen. Tevens zijn twee parende roeken waargenomen.

Naast roeken zijn ook enkele andere vogelsoorten waargenomen, zoals een merel, een koolmees, twee kauwen, een tjiftjaf, een spreeuw en een roodborst.

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied is een kolonie roeken aangetroffen met maximaal 30 bezette nesten. Indien de bomen waarin deze nesten aanwezig zijn worden gekapt, of de nesten tijdelijk worden verstoord, dienen maatregelen te worden genomen. Er wordt tevens bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.

Figuur 4: de locatie van de geclusterde bezette nesten van roeken is geel omcirkeld, de niet bezette nesten zijn oranje omcirkeld.

3.3 Kleine marterachtigen onderzoek

Er zijn geen exemplaren of sporen van de kleine marterachtigen aangetroffen. Wel zijn er camerabeelden van zowel de losstaande wildcamera's als in de Mostela's van andere soorten, zoals een ekster, gaai, koolmees, roodborst, huisspitsmuis, konijn, eekhoorn, egels en meerdere katten. Op de sporenbuizen zijn voornamelijk muizen- en slakken sporen, zoals pootafdrukken en keutels aangetroffen (figuur 5 op de volgende pagina). Enkele keren is een sporenbuis vernield of weggehaald, waardoor de sporen niet meer te beoordelen waren.

Figuur 5: muizensporen op een sporenplank

3.4 Vleermuisonderzoek

Kraam- en zomerverblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken zijn geen kraam- en zomerverblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in het onderzoeksgebied. Er is geen binding met de aanwezige bebouwing binnen het onderzoeksgebied geconstateerd. Wel zijn er maximaal vier gewone dwergvleermuizen en twee laatvliegers per waarneming overvliegend en foeragerend waargenomen binnen en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Eén ruige dwergvleermuis is enkel overvliegend waargenomen. Tijdens het foerageren werd voornamelijk gebruik gemaakt van de omringende bosschages en de directe omgeving daarvan. Overvliegende vleermuizen (voornamelijk de laatvlieger) maakten wel gebruik van de open graslanden binnen het onderzoeksgebied.

Paar- en winterverblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken zijn geen paarverblijven van vleermuizen aangetroffen in het onderzoeksgebied. Daarnaast zijn ook geen winterverblijven aangetroffen in de boomholtes. Tijdens het veldbezoek op 27 februari zijn de mogelijk geschikte boomholtes met een endoscoop gecheckt op aanwezigheid van vleermuizen in winterrust. Er zijn geen exemplaren van vleermuizen aangetroffen in de geschikte boomholtes. Tevens is in diverse holtes veel spinrag of zijn ongeschikte ruwe oppervlaktes aan de binnenzijde van de holtes aangetroffen waaruit blijkt dat

deze boomholtes ongeschikt zijn of niet in gebruik zijn door vleermuizen. Een grote holte, waarin mogelijk een verblijfplaats van een bosuil aanwezig was, is tijdens het veldbezoek in februari een bezet nest van een kauw aangetroffen.

Tijdens de veldbezoeken op 30 augustus en 25 september zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Er zijn wel af en toe baltsgeluiden waargenomen van gewone dwergvleermuizen, maar er is geen binding met de aanwezige bebouwing binnen het onderzoeksgebied geconstateerd. Er zijn maximaal vijf gewone dwergvleermuizen, één ruige dwergvleermuis, één rosse vleermuis en twee laatvliegers per waarneming overvliegend en/of foeragerend waargenomen binnen en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Tijdens het foerageren werd voornamelijk gebruik gemaakt van de omringende bosschages en de directe omgeving daarvan, met uitzondering van de rosse vleermuis en laatvlieger die wel gebruik maakten van de open graslanden binnen het onderzoeksgebied om te foerageren. Tijdens het laatste veldbezoek op 25 september werd de hele avond gefoerageerd door meerdere gewone dwergvleermuizen rondom de bosschages.

Foerageergebied

Maximaal vijf gewone dwergvleermuizen, één rosse vleermuis en twee laatvliegers zijn per waarneming foeragerend waargenomen in het onderzoeksgebied en de directe omgeving. Daarbij werd voornamelijk gebruik gemaakt van de beschutting rondom de bomen binnen het onderzoeksgebied. Er werd vooral gebruik gemaakt van de bomen wanneer de wind wat sterker aanwezig was zoals tijdens het laatste veldbezoek op 25 september, werd er de hele avond gefoerageerd aan hoofdzakelijk de noordelijke zijde van de bomen door meerdere vleermuizen.

Vliegroutes

Er zijn geen significante vliegroutes waargenomen. Tijdens de onderzoeken is wel veel gebruik gemaakt van de bosschages die het onderzoeksgebied omranden, echter voornamelijk als foerageergebied. Meerdere keren zijn wel enkele gewone dwergvleermuizen, één laatvlieger, één rosse vleermuis en één ruige dwergvleermuis voorbij gevlogen, vooral van noord naar zuid en andersom, tijdens de veldbezoeken waarbij ook (voornamelijk door de gewone dwergvleermuizen) gebruik werd gemaakt van de bosschages. Het betreft echter geen significante vliegroute.

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Binnen het onderzoeksgebied wordt wel gefoerageerd door voornamelijk de gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied, de omliggende akkers en tuinen zijn tevens geschikt als foerageergebied en worden ook als zodanig gebruikt. Tevens zijn er geen significante vliegroutes aangetroffen. Wel wordt bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.

3.5 Overige soorten

Op grond van de uitgevoerde quickscan (documentkenmerk: Rapport RA18616-01, Regelink Ecologie & Landschap d.d. 4 februari 2019), de aard van het plangebied (bebouwing) en de bevindingen tijdens alle veldbezoeken, wordt geconcludeerd dat het plangebied geen betekenis heeft voor beschermde soorten planten, ongewervelden, vissen, amfibieën en reptielen. Er zijn tijdens de onderzoeksperiodes diverse vogelsoorten gezien binnen het onderzoeksgebied, zoals enkele kauwen, circa 60 roeken, enkele houtduiven, koolmezen, pimpelmezen, gaai, merel, enkele eksters en staartmezen, zwartkop, groene specht, grote bonte specht en twee roodborsten. Daarnaast zijn enkele zoogdieren aangetroffen binnen het onderzoeksgebied zoals meerdere egels

en één tot drie konijnen. Deze soorten zijn vrijgesteld in het kader van ruimtelijke ingrepen. Tevens is een eekhoorn waargenomen aan de rand van het bosje ten westen van het onderzoeksgebied. Hiervan zijn echter geen nesten aangetroffen en het onderzoeksgebied is tevens geen essentieel leefgebied van de eekhoorn. De aanwezigheid van de eekhoorn zal geen belemmering opleveren voor de voorgenomen plannen.

4 Conclusies

Binnen het onderzoeksgebied zijn maximaal 30 in gebruik zijnde nesten van de roek aangetroffen. Indien de bomen waarin deze nesten aanwezig zijn zullen worden gekapt, of de nesten zullen tijdelijk worden verstoord, dienen er maatregelen te worden genomen.

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van steenmarters, kleine marterachtigen en vleermuizen aangetroffen. Het onderzoeksgebied zal geen essentieel foerageergebied zijn voor deze soort c.q. soortgroepen. Binnen het onderzoeksgebied wordt wel gevoerageerd door enkele vleermuissoorten (gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger). Het betreft echter geen essentieel foerageergebied, de omliggende akkers en tuinen worden tevens gebruikt als foerageergebied.

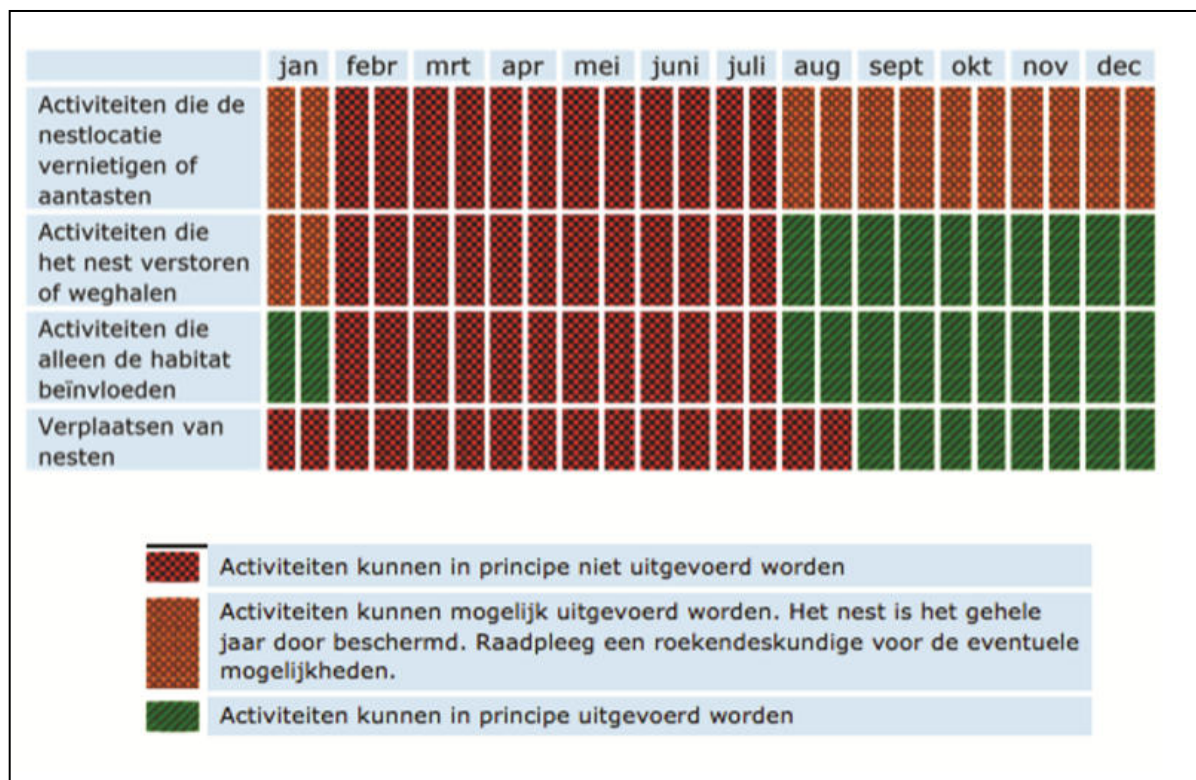
Gezien het vorenstaande zullen de voorgenomen plannen geen nadelige effecten hebben op de steenmarter, kleine marterachtigen en vleermuizen. Anders dan de algemene zorgplicht bestaan er vanuit de Wet natuurbescherming geen verplichtingen ten aanzien van deze soort en soortgroepen.

4.1 Effectenbeoordeling

Door de voorgenomen plannen is het mogelijk dat jaarrond beschermde nesten van de roek permanent worden aangetast of (tijdelijk) worden verstoord. Indien de bomen worden gekapt of de nesten worden verstoord, dienen enkele maatregelen genomen te worden om overtreding van Wet natuurbescherming te voorkomen. De meest voorkomende maatregelen die bij deze activiteiten zullen worden genomen, zullen in dit geval worden toegepast en zijn hieronder uitgewerkt. Deze maatregelen worden genomen conform het kennisdocument van de roek (BIJ12, 2017b).

Werken buiten de kwetsbare periode

De kwetsbare periode van de roek is de voortplantingsperiode. De periode waarin het minst kwetsbaar is om activiteiten uit te voeren is de periode van augustus tot en met januari. De periodes waarin de werkzaamheden het best kunnen plaatsvinden zijn weergegeven in figuur 6 op de volgende pagina. Afhankelijk van de activiteiten dienen mogelijk de nestlocaties ongeschikt gemaakt te worden. Dit dient plaats te vinden buiten het broedseizoen van de roek.

Figuur 6: tabel en onderbouwing in welke periodes de activiteiten het best kunnen plaatsvinden
(bron: BIJ12, 2017)

Verplaatsen van de nesten

Een actieve vorm van verplaatsing van roekenkolonies is bij uitzondering mogelijk door (meerjarige) nesten weg te nemen en deze in zijn geheel te plaatsen op de nieuwe, geschikte plek. Hiervoor moeten minimaal tien nesten naar de nieuwe plek verplaatst worden in de minst kwetsbare periode van september tot en met december. Een roekenverplaatsingsplan vormt hiervoor de basis, en een ontheffing is altijd noodzakelijk.

Ongeschikt maken nestlocatie

Het ongeschikt maken van de nestlocatie kan op verschillende manieren plaatsvinden. Hieronder zijn enkele voorbeelden genoemd die afkomstig zijn vanuit het kennisdocument:

“De werklocatie dient vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt worden door de bomen te kappen. Indien de bomen behouden blijven dienen alle bomen van de betreffende (deel)kolonie voor het voortplantingsseizoen leeggemaakt te worden van nesten. Tevens moet hervestiging voorkomen worden door stelselmatig en tijdens de gehele broedperiode (en vaak ook meerdere jaren achtereenvolgend) verschillende afschrikwekkende maatregelen (zoals angstkreten, geluidsknallen, reflecterende linten) te nemen die het roeken moeilijk maken zich er te hervestigen. Bovendien moeten nesten in aanbouw op deze en nieuwe maar ongewenste locaties verwijderd worden, waarbij nesten waar mogelijk al op gebroed wordt, met rust worden gelaten.”

Opstellen ecologisch werkprotocol

In het op te stellen werkprotocol staat omschreven welke maatregelen getroffen worden om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen. Ook staat hierin hoe te handelen als deze effecten toch optreden. Het werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend zijn.

Aanvragen ontheffing Wet natuurbescherming

In verband met de (mogelijk tijdelijke) aantasting van de aanwezige verblijfplaatsen (nesten) van de roeken is mogelijk een ontheffingsaanvraag benodigd. Hiervoor dient een activiteitenplan te worden opgesteld. Dit dient echter nog verder te worden afgestemd met de opdrachtgever en is afhankelijk van de geplande werkzaamheden.

4.2 Zorgplicht

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk. Als “veilige” periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half oktober tot eind november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Bovendien zijn de houtduiven uit het laatste legsel dan ook uitgevlogen.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kunnen bijvoorbeeld struiken gedurende het groeiseizoen kort gesnoeid worden, zodat er geen vogels gaan broeden.

Algemeen voorkomende soorten zonder jaarrond beschermd nest kunnen blijven broeden in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Indien broedende vogels in de directe omgeving van het onderzoeksgebied aanwezig zijn, kunnen verstorende werkzaamheden zoals bouwwerkzaamheden of een verwijdering van beplanting mogelijk echter niet plaatsvinden zonder hinder te veroorzaken. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Indien er op deze manier wordt gehandeld, treden er geen nadelige effecten op ten aanzien van vogels. Wanneer de werkzaamheden in het geheel plaatsvinden in de minst kwetsbare periode (tussen begin oktober en half februari) worden eveneens geen nadelige effecten verwacht. Dit laatste verdient derhalve aanbeveling. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd op bovenstaande wijze, zullen er geen nadelige effecten optreden ten aanzien van vogels.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

4.3 Eindconclusie

In onderstaande punten wordt de eindconclusie weergegeven:

- binnen het onderzoeksgebied zijn maximaal 30 nesten van de roek aangetroffen. Indien de bomen waarin deze nesten aanwezig zijn zullen worden gekapt, of de nesten zullen tijdelijk worden verstoord, dienen er maatregelen te worden genomen;
- binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes van vleermuizen aangetroffen, waardoor geen verplichtingen bestaan vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soortgroep;
- binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen en leefgebied van kleine marterachtigen aangetroffen, waardoor geen verplichtingen bestaan vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soortgroep;
- binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van steenmarters aangetroffen, waardoor geen verplichtingen bestaan vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soort;
- de omschreven werkwijzen met betrekking tot de zorgplicht dienen in acht te worden genomen zodat een overtreding van de natuurwetgeving wordt voorkomen;
- een ontheffing voor de roek is in het kader van de Wnb (soorten) mogelijk noodzakelijk;
- de aanbevelingen in de quickscan flora en fauna dienen nageleefd te worden.

5 Literatuurlijst

BIJ12 (2017a) *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)*

BIJ12 (2017b) *Kennisdocument Roek (Corvus frugilegus)*

BIJ12 (2017c) *Kennisdocument Rosse vleermuis (Nyctalus noctula)*

BIJ12 (2017d) *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathusii)*

Bouwens, S. (2017) *Handleiding kleine marters in relatie tot soortbescherming*. Provincie Noord-Brabant

Netwerk Groene Bureaus (2017) *Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming*

Van der Pol, N. en Elders, V. (2019) *Ecologische quickscan VES-terrein Oudenbosch. In het kader van de Wet natuur*. Rapport RA18616-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) *Vleermuisprotocol 2017, maart 2017*

BIJLAGE 1:

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

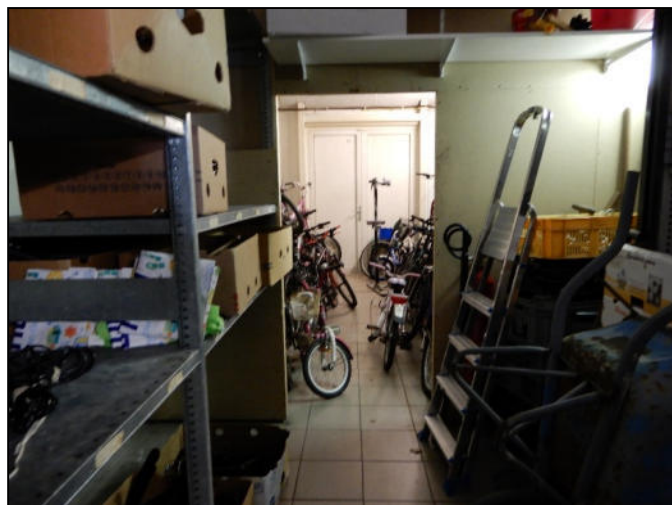

Foto 7

Foto 8

Foto 9

Foto 10

Foto 11

Foto 12

Foto 13

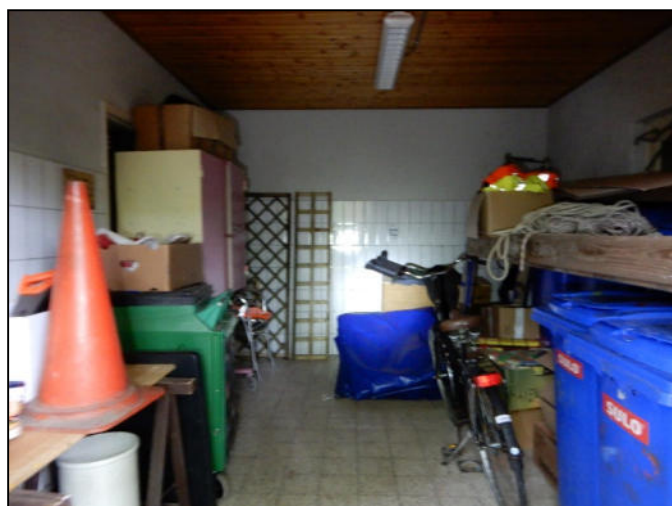

Foto 14

Foto 15

Foto 16

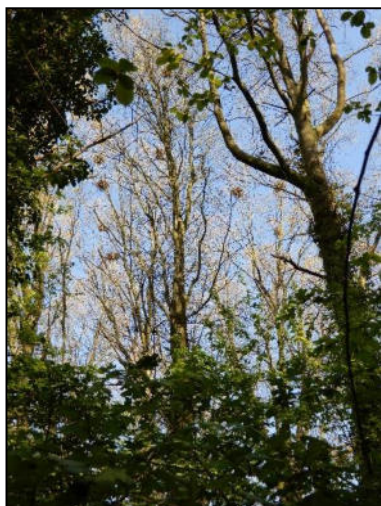

Foto 17

Foto 18

Foto 19

Foto 20

Foto 21

Foto 22

Foto 23

Foto 24

Foto 25

Foto 26

Foto 27

Foto 28

Foto 29

Foto 30

Foto 31

Foto 32